

Arbohandboek Pakstations

(versie: 25 juni 2026)

Anevei
CNV
RMU

Inleiding

In dit handboek worden de voornaamste arboknelpunten in pakstations van eieren weergegeven met daarbij de te nemen maatregelen. De praktijksituatie in zowel kleine als grote pakstations staat daarbij centraal.

Inhoudsopgave

De volgende thema's komen hier aan bod:

- 1. Fysieke belasting pag. 4
 - tillen en dragen
 - repeterende bewegingen
- 2. Machines en andere arbeidsmiddelen pag. 6
 - veilig storingen verhelpen, omzetten, onderhouden en schoonmaken
 - robots
 - afscherming bewegende delen
 - noodstop en nulspanningsbeveiliging
 - messen
 - dockboards/dockshelters
 - roldeuren
 - magazijnstellingen
 - aanschaf, keuring en beoordeling
- 3. Intern transport pag. 11
 - handpalletwagen/handpallettruck/handpompwagen
 - bemande elektrische pallettruck/ elektrische palletwagen
 - gladde routes
- 4. Geluid pag. 13
- 5. Gevaarlijke stoffen pag. 14
 - desinfectiemiddelen
 - reinigingsmiddelen
 - stof
 - acculaden
 - lithiumbatterijen
 - uitlaatgassen
 - veiligheidsinformatiebladen
- 6. Binnenklimaat pag. 17
 - hitte
- 7. Biologische agentia pag. 17
 - hygiëne
- 8. Chauffeurs pag. 18
 - biologische agentia op het erf
 - veilig op het erf
 - fysieke belasting voor chauffeurs
- 9. Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) pag. 19
 - veiligheidsschoenen
 - gehoorbescherming
 - adembescherming

- pbm bij het gebruik van reinigingsmiddelen
- 10. Arbobeleid pag. 21
 - preventiemedewerker
 - risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E)
 - bedrijfshulpverlening
 - ongewenst gedrag
 - melding en registratie van bedrijfsongevallen
 - aansluiting bij een Arbodienst
 - periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO)
 - arbovoorlichting, -onderricht en toezicht

Status van het Arbohandboek

De Algemene Nederlandse Vereniging van Eierhandelaren en Eiproduktfabrikanten (Anevei) heeft samen met de vakbonden CNV en RMU voor de inhoud van dit Arbohandboek gezorgd.

Het handboek geeft maatregelen weer die een pakstation kan nemen als er sprake is van een risico op het gebied van veilig en gezond werk. Uiteraard is de Nederlandse Arboregelgeving leidend.

In de komende tijd zal bezien worden of een aanvulling op dit handboek volgt voor de specifieke risico's in de eierverwerkende bedrijven.

Met dank aan de Hardeman Egg Group en Eierhandel Van Zetten voor hun medewerking bij het maken van de foto's op de werkvloer.

1. Fysieke belasting

De voornaamste vormen van fysieke belasting in een pakstation zijn:

- tillen en dragen
- repeterende bewegingen

- **Tillen en dragen**

Tillen en dragen komt met name voor bij het inzetten van dozen en het verplaatsen van dozen van de band naar een pallet. Dozen met 360 grote eieren kunnen meer dan 25 kilo wegen. Maar ook bij lagere gewichten kan tillen belastend zijn. Zeker in combinatie met draaiende bewegingen, bukken, boven schouderhoogte tillen en bij meerdere uren tilwerk op een dag.

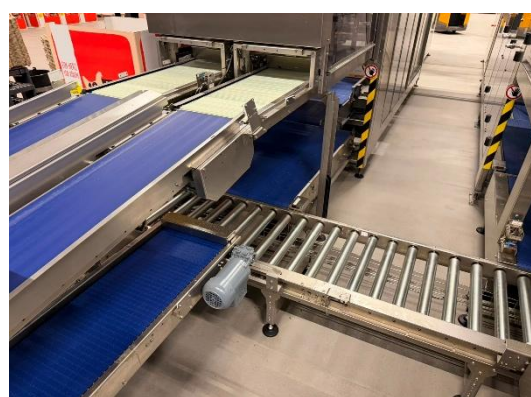
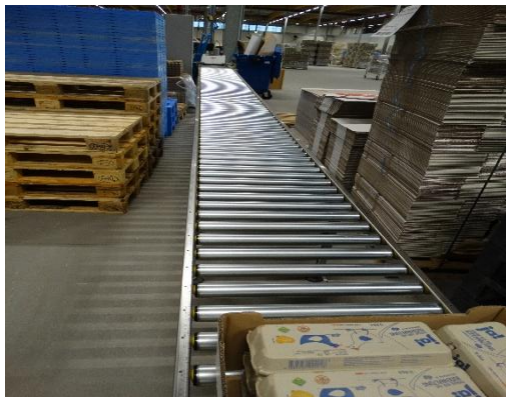
Tillen en dragen: bukken beperken.

Mogelijke maatregelen:

- *Inschakeling robots en automatisering*
Dat is aanpak bij de bron. Te denken valt aan robots voor het inzetten van eieren, voor het palletiseren, en voor het wikkelen van pallets. En aan het automatisch sorteren van eieren, het legen van papiercontainers en het wassen van pallets en trays.
- *Verbetering van de routing*
Zorg voor een doordachte routing zodat het product zo weinig mogelijk keren weggezet en weer opgepakt moet worden.
- *Vacuümheffer*
Met een (mobiele) vacuümheffer worden lasten schijnbaar gewichtsloos verplaatst. Door creëren van een vacuüm 'plakt' men te tillen voorwerp tegen zuigmond. Er zijn ook verplaatsbare vacuümheffers leverbaar.
- *Heftafel*
Een heftafel zorgt dat steeds zorgt dat de te tillen grondstoffen en eindproducten altijd op de optimale werkhoogte staan. Er bestaan ook draaibare heftafels.

- *Transportband en rollenbaan*

Transportbanden en rollenbanen zorgen voor transport door het bedrijf heen. Zorg dat draaiende delen waarmee men in aanraking kan komen, zijn afgeschermd.

Transportbanden en rollerbaan in een pakstation.

- **Repeterende bewegingen**

Pas zoveel mogelijk de volgende maatregelen toe:

- Automatisering
Naast de hierboven genoemde punten is ook automatisering van de schouw een mogelijkheid.
- Afwisseling van taken, bv na een half dagdeel.

Rechtwerk uitvoeren heeft altijd de voorkeur.

Zie bij het onderdeel over *Chauffeurs* over de fysieke belasting bij hun werkzaamheden.

2. Machines en andere arbeidsmiddelen

Medewerkers kunnen geraakt worden door een robot of bekneld raken in een sorteermachine of pallet- en traywasser. Ook zijn er risico's bij magazijnstellingen, dockshelters en roldeuren. Tenslotte zijn er snij-incidenten mogelijk bij het opensnijden van dozen.

1. Veilig storingen verhelpen, omzetten, onderhouden en schoonmaken

Juist bij deze afwijkende activiteiten zijn er extra risico's omdat een medewerker zich in de gevarenzone begeeft.

- Schakel bij werkzaamheden in een sorteermachine, aan een robot of een automatische wasser of eerst alle energiebronnen uit, zoals elektriciteit, druk en stoom.
- Voorkom ook dat een andere medewerker de machine weer aan kan zetten tijdens jouw werkzaamheden. Bv door een toets in te duwen bij een sorteermachine of door een werkschakelaar vast te zetten met een slot.

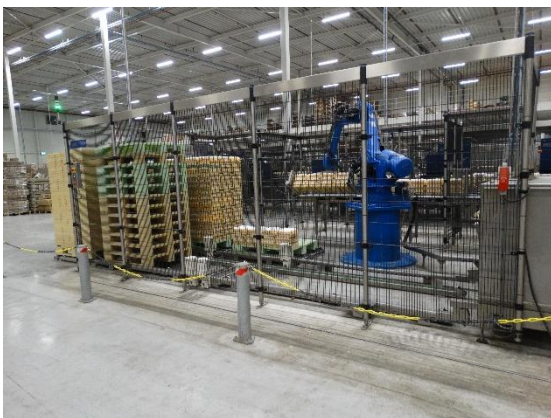
Bij oudere sorteermachines is die mogelijkheid er niet. De werkgever zorgt dan dat er duidelijke werkinstructie is over stopzetten en weer aanzetten van een machine. Die werkinstructie wordt doorgenomen met nieuwe medewerkers en daarna regelmatig met alle betrokken medewerkers.

2. Robots

In pakstations komen robots voor bv. bij het inzetten van plastic trays en bij het wikkelen van pallets.

- Voorkom bedrijfsongevallen door:
 - de robot in een volledig beveiligde cel te plaatsen, omgeven door hekwerk. De toegangsdeur is beveiligd door schakelingen die de robot stil zetten bij het openen ervan. Toegang is dan pas na enige vertraging mogelijk.
 - de robot te voorzien van sensoren of lichtschermen die zorgen dat de robot meteen tot stilstand wordt gebracht als de robot wordt benaderd. Herstart is pas mogelijk als er in de nabijheid geen persoon meer bevindt.

In beide gevallen moet een extern bedrijf zorgen dat de beveiligingen goed werken en aan de voorschriften voldoen.

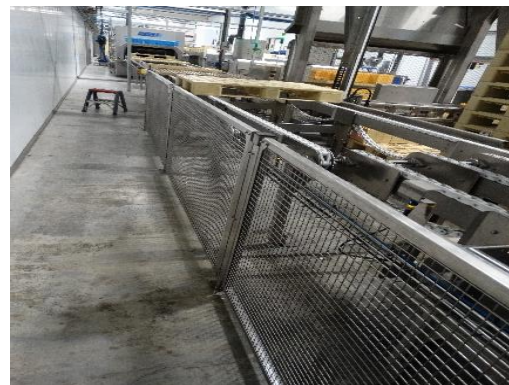

Afgeschermd Inpakrobot eierpakstation

Verzorg instructie voor medewerkers over de risico's bij de robot en de te nemen maatregelen. Alleen een deskundige medewerker is bevoegd om de robot in te schakelen of te bedienen.

3. Afscherming bewegende delen

- Bewegende delen van machines en banden moet zijn afgeschermd om te zorgen dat medewerkers bekneeld raken met hun handen of gegrepen worden. Zorg voor (doorzichtige) afschermingen. |
- Controleer regelmatig of de afschermingen nog aanwezig en intact zijn
- Neem in de werkinstructies op de medewerkers die met of bij machines werken met bewegende delen nauw sluitende kleding dragen, geen sierraden aan de handen, polsen en nek en geen loshangend haar.

Afschermen bewegende delen en duidelijke looppaden.

4. Noodstop en nulspanningsbeveiliging

Een noodstop kan een machine stoppen bij een ongeval om het letsel te beperken. Een noodstop is nadrukkelijk geen beveiliging.

- De noodstop kan door één handeling, bijvoorbeeld een klap, worden bediend en zet de machine in zo kort mogelijke tijd stil.
- De noodstop moet voortdurend beschikbaar en operationeel zijn.
- De noodstopschakelaar is zo geplaatst dat het niet mogelijk is om hem toevallig te bedienen.
- De noodstop is goed en snel bereikbaar.

- De noodstop is een rode drukknop met een gele achtergrond.
- Bij een omvangrijke machine als een sorteermachine zijn er meerdere noodstoppen. Na bediening blijft de noodstopschakelaar in de uitgeschakelde stand staan.
- Het opheffen van de uitschakeling mag niet in één handeling worden verricht. De installatie wordt pas opnieuw ingeschakeld als de nooduitschakeling is opgeheven.

Voorbeelden van Noodstop.

Ga verder na of er een goed werkende nulspanningsbeveiliging zit op de machines, die voorkomt dat machines en machinelijnen bij stroomuitval automatisch opstarten als de stroomvoorziening weer is hersteld.

Waarschuwing lichten voor werkveiligheid.

5. Messen

Voorkom snij-incidenten bij het opensnijden van dozen:

- Verstrek veiligheidsmessen zoals stanleymessen die vanzelf in de schacht terugspringen. Of een mes waarbij het blad is afgeschermd. Kies per snijwerkzaamheid de meest geschikte oplossing.
- Neem in de werkinstructie op dat medewerkers altijd een veiligheidsmes gebruiken en steeds van zich af snijden.

6. Dockboards/Dockshelters

- Er kan een ernstig ongeval ontstaan als een vrachtwagen weggrijdt als het lossen of laden nog plaats vindt.
 - Zie toe dat elke vrachtwagen bij het laden en lossen goed gestempeld is;
 - Plaats wielkeggen of vergelijkbare voorzieningen totdat de vrachtwagen kan vertrekken. Of:
 - Overweeg het aanbrengen bij elk dockboard van een stoplicht met twee lampen; rood en groen. Dat stoplicht is gekoppeld aan de dockdeur. Als de dockdeur is gesloten gaat het licht op groen en weet de chauffeur dat de situatie veilig is. (Plaats zo'n stoplicht niet midden tussen twee dockdeuren om verwarring te voorkomen.) Of:
 - Laat alleen de chauffeur lossen/laden.
- Zorg voor een aparte deur voor voetgangers.
- Voorkom beknellings- en valgevaar van medewerkers bij een dockboard:
 - Zorg dat de oprijdklep ('dockleveller') pas omhoog gaat als de deur open is
 - Zorg dat alleen medewerkers die daarvoor zijn geïnstrueerd de knoppen van de docklevellers bedienen
 - De oprijdklep moet minimaal 20 cm lang zijn en voldoende breed.
- Zorg dat vrachtwagens altijd recht voor het dockboard geplaatst worden.
 - Zorg voor een goede buitenverlichting, en/of voor een goed zichtbare belijning (met verf of met rijen lampjes) of met 'wieldwingers' (zie afbeelding).

Wieldwingers voor het aanrijden van duidelijk genummerde dockboards.

Antislipvloer bij dockboard voor veilig laden en lossen.

7. Roldeuren

Bij roldeuren kun je bekneeld raken, ze kunnen uitlichten of de veer kan breken. Daarom zijn deze voorzieningen nodig:

- een vasthoudbediening voor het openen en sluiten, of:
- een doelmatige beveiliging ter voorkoming van het knelgevaar zoals contactlijsten, contactmatten, een lichtstraalbeveiliging of:
- een impulsbeveiliging. (Dan wordt de neergaande beweging van de deur bij lichte tegendruk omgezet in een opgaande beweging).

Daarnaast is nodig:

- een beveiliging tegen uitlichten, aflopen of vallen
- een beveiliging van trekveren tegen wegvliegen
- valkokers waarin tegengewichten in zijn opgesloten.

Tenslotte:

- een eventuele loopdeur in een beweegbare deur moet bij openen en sluiten van de beweegbare deur zijn vergrendeld
- automatische deuren en hekken kunnen met de hand worden geopend, tenzij ze bij een stroomstoring automatisch open gaan.

8. Magazijnstellingen

- Op de stelling staat duidelijk aangegeven welke maximale belasting de liggers en staanders kunnen hebben. Deze maximale belasting wordt niet overschreden
- De stellingen zijn opgebouwd en geborgd volgens het voorschrift van de leverancier en worden onderhouden volgens onderhoudsschema
- Stellingstaanders langs de transportroute van pallettrucks zijn voorzien van een aanrijd-beveiliging van minimaal 40 cm hoogte

- De materialen in de stelling zijn zodanig opgeslagen dat ze niet kunnen vallen, omvallen, inzakken, wegglijden, verschuiven of weglekken
- Waar gevaar bestaat dat voorwerpen aan de achterzijde uit een stelling kan vallen en iemand kunnen raken wordt een doorstootbeveiliging aangebracht, zoals een schot of een fijnmazig hekwerk

9. Aanschaf, keuring en beoordeling

Een CE-markering op een machine of arbeidsmiddel betekent helaas niet altijd dat deze veilig is.

- Zet daarom vóór aanschaf in samenspraak met medewerkers op een rij waaraan de nieuwe machine moet voldoen, ook op het gebied van veilig en gezond werken. Bv geluid, fysieke belasting e.d. Neem deze punten op in het programma van eisen voor de fabrikant/leverancier.
- Laat zeker bij een grote of gevaarlijke machine vóór ingebruikname een beoordeling van de veiligheid doen door een deskundige.
- Laat de machines en arbeidsmiddelen volgens een vastgelegde frequentie keuren.
 - Door eigen medewerkers met voldoende kennis, bv magazijnstellingen / ladders e.d.
 - Door externe deskundigen, bv elektrische installatie
 Leg de keuringsresultaten vast.
- Maak een schema of digitaal systeem met de benodigde keuringen en onderhoudsbeurten. Houd daarbij aard en frequentie van onderhoud en keuring aan, zoals opgenomen in de gebruiksaanwijzing van de machine of het arbeidsmiddel.

3. Intern transport

In de sector worden met name handpalletwagens en bemande elektrische palletwagens gebruikt voor intern transport.

Handpalletwagen/handpallettruck/handpompwagen

- Het in beweging krijgen van een handpalletwagen is een zware klus. Gebruik daarom een handpalletwagen met een extra aanzetkracht of elektromotor.
- Een handpalletwagen mag alleen bediend worden door een daartoe geïnstrueerd en bevoegd persoon. Neem in de instructie de volgende punten op:
 - Hoe veilig te heffen en te rijden
 - Draag bij gebruik van de handpalletwagen veiligheidsschoenen met stalen of composietneuzen en enkelbescherming.
 - Trek de handpalletwagen achter je aan wanneer je geen zicht hebt over de te rijden route.
 - Op de handpalletwagen//truck rijden (steppen) of meerijden is niet toegestaan.
 - Zorg dat de lading op de handpalletwagen niet kan gaan schuiven of omvallen. Stapel de lading stabiel
 - Controleer voor het laten zakken van de vorken of er niets onder de handpalletwagen zit.

- Bij gebreken aan de handpalletwagen//truck nooit met de handen bij de pomp of bij de wielen komen. Laat dit over aan een deskundige.

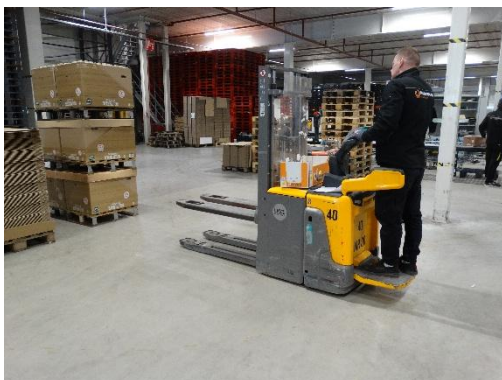

Electrische handpalletwagen

Bemane elektrische pallettruck/elektrische palletwagen

Met name in grotere pakstations wordt gebruik gemaakt van elektrische pallettrucks/palletwagens waar de chauffeur staand op rijdt. Daarvoor gelden de volgende voorschriften:

- een elektrische pallettruck/palletwagen dient te zijn voorzien van een goed werkende claxon, handrem, noodstop, een stroomverbreker en een omkeerknop (belly button) voor noodsituaties;
- de elektrische pallettruck is voorzien van een werklastdiagram, waarop de chauffeur eenvoudig kan zien welke lasten met de pallettruck veilig en verantwoord vervoerd kunnen worden;
- dagelijks wordt de pallettruck voor gebruik door de chauffeur gecontroleerd, met name de kwaliteit van de banden en de werking van de remmen, handrem en claxon;
- de snelheid van de elektrische pallettruck moet afgestemd zijn op de omgeving. Overweeg een snelheidsbegrenzer;
- er is een schriftelijk verbod op het meerijden en heffen van personen;
- het kantelgevaar van elektrische pallettrucks is ingedamd. Er zijn afdoende maatregelen getroffen bij hellende vloeren, hoogteverschillen en ongelijke bestrating;
- Om trillingsbelasting te verminderen bij het rijden over ongelijke vloeren en bij het in- en uitrijden van een vrachtwagen, staat de chauffeur op een verend platform.
- er is een verkeersplan opgesteld dat afgestemd is op de risico's in het bedrijf- met zoveel mogelijk scheiding van loop- en rijpaden;

Bemane elektrische palletwagen.

Veiligheidsinstructie heftruck

- *Opleiding voor chauffeurs*
- elke chauffeur van een bemande elektrische pallettruck/elektrische palletwagen moet aantoonbaar zijn opgeleid voor het besturen van dit transportmiddel. In de training wordt ondermeer aandacht besteed aan:
 - dagelijkse inspectie van de pallettruck
 - rijvaardigheid
 - veilig en gezond rijden en heffen

NB Een certificaat voor het rijden met een elektrische pallettruck/-palletwagen is niet door de overheid erkend en heeft dus geen waarde. Het is aan de werkgever om te beoordelen of iemand de juiste opleiding heeft gevolgd en over voldoende kennis en vaardigheden beschikt.

Gladde routes

- Voorkom gladheid op routes van intern transport door gevallen eieren meteen op te ruimen
- Wijs er in de instructie van chauffeur op dat ze in natte ruimtes extra alert zijn en hun rijgedrag aanpassen aan natte, gladde vloeren. Plaats een bord met 'Pas op glijgevaar'. Ook kunnen de voeren in natte ruimtes worden opgeruimd om gladheid te verminderen.

4. Geluid

In pakstations kan het machinepark voor hoge geluidsniveaus zorgen. In de wasruimte en als bij het schoonspuiten van de machines perslucht wordt gebruikt, kan het geluidsniveau nog hoger zijn.

Vanaf een dagbloomstelling van 80 dB(A) is een werkgever verplicht om maatregelen te treffen. Vuistregel: Als je op 1 meter afstand van een ander je stem moet verheffen om een gesprek te kunnen voeren, is het geluid meer dan 80 dB(A).

Pak het geluid zoveel mogelijk bij de bron aan:

- kies bij aanschaf zo veel mogelijk voor geluidsarme machines
- zet de eventuele radio niet te hard.
- Draag gehoorbescherming

Neem anders een of meer van deze maatregelen:

- sluit ruimten met een hoog geluidsniveau af van andere werkruimten
- zorg voor geluidsabsorberende wanden en of verticale geluidsabsorberende platen (baffles) aan de plafonds
- gebruik zo weinig mogelijk perslucht en als dat niet te vermijden is, maak de druk zo laag mogelijk en zet dan geluidsarme blaasmonden, ofwel nozzles, op de uitgang van het persluchtpistool

Blaasmond

- Markeer ruimten waar het geluid meer dan 85 dB(A) is met pictogrammen.
- Als het geluidsniveau redelijkerwijs niet onder de 80 dB(A) teruggebracht kan worden, verstrek dan gehoorbeschermingsmiddelen aan de medewerker (Zie voor gehoorbescherming het onderdeel *Persoonlijke beschermingsmiddelen*.)

5. Gevaarlijke stoffen

In pakstations komt een beperkt aantal gevaarlijke stoffen voor.

Tip: Zie [hier](#) voor de digitale zelfinspectietool van de Nederlandse Arbeidsinspectie: *Werken met gevaarlijke stoffen*.

Desinfectiemiddelen

Vermijd het gebruik van desinfectiemiddelen met stoffen die kankerverwekkend zijn of die het DNA van mensen kunnen aantasten, de mutagene stoffen. Deze stoffen zijn te herkennen aan de waarschuwingszinnen H340 of H350. Die H-zinnen zijn te vinden op het etiket en in het

veiligheidsinformatieblad dat de leverancier moet verstrekken. Een voorbeeld van zo'n kankerverwekkende stof is alcohol (ethanol).

Als het onmogelijk blijkt om een alcoholhoudend middel te vervangen, moet de werkgever een dossier aanleggen waarin is vastgelegd dat de vervanging technisch onmogelijk is. Daarnaast heeft de werkgever de verplichting om te zorgen dat de blootstelling aan een kankerverwekkende of mutagene stof zo laag mogelijk is. Verder gelden er extra registratieverplichtingen voor deze stoffen en moet de werkgever vastleggen welke medewerkers (kunnen) blootstaan aan de stof.

Vermijd ook desinfectiemiddelen met stoffen die sensibiliserend zijn. Sensibiliserende stoffen (ook wel allergenen genoemd) zijn stoffen die een allergische reactie bij mensen kunnen oproepen. Sensibiliserende stoffen zijn te herkennen aan de waarschuwingszinnen: H317 en H334.

Reinigingsmiddelen

In een kratten- of palletwasserij en bij het handmatig reinigen worden chemische reinigingsmiddelen gebruikt. Vaak zijn die alkalisch. Alkalische stoffen, ook wel basen genoemd, kunnen bij oog- en huidcontact of bij inademing irritatie veroorzaken en bij hoge concentraties brandwonden. Raadpleeg het veiligheidsinformatieblad van de leverancier voor de te nemen maatregelen (bij gebruik, opslag en bij incidenten) en de te dragen persoonlijke beschermingsmiddelen. Zorg dat de voorschriften uit het veiligheidsinformatieblad worden gevolgd.

Stof

Bij het schoonspuiten van (eiersorteer)machines is een hoge blootstelling aan stof mogelijk. Dat stof is voornamelijk afkomstig van de kartonnen trays, maar ook van de eieren. Deze stofblootstelling kan leiden tot klachten aan de bovenste luchtwegen: hoesten, prikkelende neus, niezen en prikkende ogen. Langdurige blootstelling kan leiden tot chronische bronchitis en longafwijkingen. Laat daarom de stofblootstelling meten of beoordelen door een deskundige en neem waar nodig maatregelen:

- het stof zoveel mogelijk verwijderen met industriële stofzuigers en/of nat reinigen (met name de vloeren). Maak zo weinig mogelijk gebruik van perslucht of een veger.
- goede afzuiging, zo dicht mogelijk bij de plaats waar het stof vrijkomt (bronaafzuiging) en ruimteventilatie
- medewerkers zo ver mogelijk van het stof vandaan houden
- verstrek persoonlijke beschermingsmiddelen, zoals een P2-stofmasker met ventiel.

Acculaden

Het laden van accu's brengt verschillende gevaren met zich mee. Elektrische risico's, explosiegevaar en verwonding door het accu-zuur als er met loodaccu's wordt gewerkt die niet 'onderhoudsvrij' zijn.

- Accu's en de installatie waarmee deze geladen worden, worden jaarlijks gekeurd door een deskundig persoon of instantie.
- De acculader is zodanig opgesteld dat aanrijden of beschadiging van de accu of de laadinstallatie en bijbehorende kabels is voorkomen.
- Alle kabels en stekkers zijn onbeschadigd.
- Accu's laden gebeurt alleen door aangewezen en geïnstrueerde werknemers.
- Bij accu's en acculaadinstallaties levert de leverancier een gebruiksaanwijzing. De werkzaamheden met accu's worden conform de aanwijzingen in de gebruiksaanwijzing uitgevoerd.
- Stap zo mogelijk over naar onderhoudsvrije accu's.
- Als met accu's gewerkt wordt, waarbij de dop van de accu wordt afgehaald is er kans op contact met zuur en worden altijd handschoenen en gelaatbescherming gedragen en is een

oogspoelmogelijkheid beschikbaar. Als zuur gewogen of zuur toegevoegd wordt, wordt ook een zuurvast schort gedragen.

- Raadpleeg een deskundige, bv van de leverancier, die schriftelijk vaststelt:
 - of de ventilatie aan de eisen voldoet
 - of er een explosieveiligheidsdocument moet worden opgesteld en of de elektrische voorzieningen en gereedschappen explosieveilig moeten zijn uitgevoerd.
 - welke maatregelen moeten worden getroffen
- Het acculaadstation is duidelijk afgebakend en er zijn waarschuwingsborden geplaatst die aangeven dat er explosiegevaar kan optreden (symbolen: explosiegevaar en verbod op open vuur en roken).

Acculaadplaats en accu laden

Lithiumbatterijen

Deze batterijen kan ontbranden, bv tijdens het laden, en zijn erg moeilijk te blussen.

- Plaats daarom de laders in een apart gebouw, los van het pakstation zelf
- Als dat niet mogelijk is zorg dan dat de laadruimte is voorzien van een rookmelder en van hard, onbrandbaar materiaal op de wanden, plafond en vloer.
- Laat medewerkers het meteen melden als een lithiumbatterij is gevallen of als een voertuig met zo'n batterij aan klap heeft gemaakt.
- Ga na bij de leverancier wat te doen bij brand, neem dat op in het bedrijfsnoodplan en licht de bedrijfshulpverleners daarover in

Uitlaatgassen

Weer (hef)trucks met een verbrandingsmotor uit binnenruimten. Gebruik daar elektrisch aangedreven middelen van intern transport.

Veiligheidsinformatiebladen

Zorg dat van iedere gevaarlijke stof die ingekocht is een veiligheidsinformatieblad aanwezig is (Engelse term: SDS). De leverancier moet dat aanleveren. In zo'n veiligheidsinformatieblad staan onder meer de risico's van de stoffen en de te nemen maatregelen. Werk die informatie uit in overzichtelijke werkinstructiekaarten en plaats die bij de plek waar de stoffen gebruikt worden.

6. Binnenklimaat

In een pakstation kan er met name sprake zijn van hitte tijdens zomerse dagen

Hitte

- Houd zonnewarmte zoveel mogelijk buiten.
- Verminder waar mogelijk de warmte-afgifte van machines.
- Zorg voor ventilatie. Zorg dat de (koelere) lucht laag in de werkruimte wordt aangevoerd, liefst daar waar medewerkers er maximaal profijt van hebben. Gebruik de toegevoerde lucht om warme lucht te verdringen naar plaatsen waar hij geen kwaad kan of kan worden afgevoerd.
- Gebruik in warme periodes nachtventilatie om optimaal gebruik te kunnen maken van koele buitenlucht en zo het gebouw op natuurlijk wijze terug te koelen
- Overweeg de installatie van een luchtbehandelingssysteem in de ruimte waar medewerkers werken. Stel van tevoren een duidelijk programma van eisen daarvoor op.
- Isoleer ramen, muren en het dak goed.
- Bied medewerkers extra drinken en pauzes aan.

Instructie watergebruik.

7. Biologische agentia

Met de eieren komen geen dierziekten mee als vogelgriep (AI), New Castle Disease, salmonella of Noro-virus. Bij een uitbraak moeten de voorschriften van de Rijksoverheid worden gevolgd.

Hygiëne

Onder normale omstandigheden zijn alleen deze voorschriften van kracht:

- stel regels vast over (hand)hygiëne. Zie ook de [hygiëncode](#) van Anevei

- ruim een kapot gevallen ei meteen op
- voorkom legionellavorming, bv in douches, warmwaterleidingen en brandslanghaspels. Zie [hier](#) voor meer informatie.

Zie bij het onderdeel over *Chauffeurs* over biologische agentia bij hun werkzaamheden op erven van pluimveehouders.

8. Chauffeurs

Biologische agentia op het erf

Omdat chauffeurs die eieren bij legstallen ophalen zelf niet de stallen in gaan, zijn er in normale situaties geen risico's voor het oplopen van een dierziekte.

Ten tijde van een uitbraak van een dierziekte op een bedrijf kunnen er wel extra risico's zijn. Er worden op dat moment door de overheid specifieke maatregelen afgeroepen om verspreiding van dierziekten te voorkomen van het ene bedrijf naar het andere bedrijf. Volg deze instructies nauwgezet.

Aanvullende maatregelen in die situaties vanuit oogpunt van arbeidsomstandigheden:

- Wees extra strikt in het volgen van de hygiënemaatregelen (bedrijfskleding, handen wassen, behandelen van wondjes).
- Als er een uitbraak plaats vindt van een bestrijdingsplichtige pluimveeziekte, zoals vogelgriep, volg dan het [hygiëneprotocol](#) van de NVWA.

Veilig op het erf

Op het erf van een legstal kunnen risico's aanwezig zijn zoals oneffen terrein, mogelijk wegzakken in gierkelders, winterse gladheid, rondlopende kinderen e.d.

Zorg dat vóór of bij de eerste levering de pluimveehouder een lijst invult met aandachtspunten voor een juiste en veilige manier van het betreden van het erf met de vrachtwagen. Daarmee wordt ook - in overleg met de pluimveehouder - in kaart gebracht waar knelpunten zijn en welke aanpak daarbij past. Zorg dat de juiste veiligheidsaspecten in de lijst worden opgenomen, zoals:

- Veilige aanrijdroute
- Oneffenheden op het terrein
- Locatie en staat van de gierkelders
- Wat te doen bij gladheid door sneeuw of ijzel, zeker in combinatie met schuin wegdek, bruggetjes en kuilen? (Mogelijke maatregelen: schuiven, zand strooien e.d.)
- De afspraak dat de pluimveehouder zorgt dat er zich geen kinderen op het erf bevinden net voor en tijdens de aanwezigheid van de vrachtwagen daar.

Fysieke belasting voor chauffeurs

Onderhoud

Zorg dat de cabine van de vrachtwagen in orde is. Bij bestaande wagens gaat het vooral om het onderhoud. Zo kan de stoel bv door slijtage oncomfortabel en fysiek belastend worden.

Aanschaf

Bij aanschaf van nieuwe wagens zijn de volgende punten van belang:

- De chauffeursstoel geeft voldoende ondersteuning aan het lichaam van de chauffeur. Gezien de verschillen in lichaamsbouw tussen chauffeurs is instelbaarheid op vele punten van belang: zithoogte, zitdiepte, horizontale stoelverplaatsing op rail, (tussen 20 en 33 cm),

kanteling zitting en rugleuning (tussen 5 en 10 graden), en hoogte van de bolling in de rugleuningen.

(Een chauffeursstoel met geheugen, die bij gebruik door meerdere chauffeurs de instellingen per chauffeur onthoudt, is aan te bevelen).

- De vering in de stoel is instelbaar zodat hij goed afgestemd kan worden op het lichaamsgewicht van de chauffeur.
- De trillingsblootstelling wordt beperkt door:
 - Een zo laag mogelijk trillingsniveau van de cabinevloer.
 - Een zo hoog mogelijke dempingsfactor van de chauffeursstoel

Voorlichting

Verder is herhaaldelijke voorlichting van chauffeurs nodig, over:

- het correct instellen van de stoel en stuur,
- de juiste zithouding,
- hoe te bepalen wanneer de stoel of andere onderdelen aan onderhoud toe zijn.
- het voorkomen van letsel bij het uitstappen
 - wacht totdat het voertuig helemaal stil staat voordat je uitstapt.
 - niet uit de wagen springen
 - achterwaarts uitstappen *met het gezicht gericht naar de cabine*
 - maak hierbij steeds gebruik van de vaste handgrepen van de cabine. Het handvat van de bewegende deur en het stuur bieden géén geschikte steun.
 - met beide handen houd je de handgrepen vast, terwijl je één voet op een stabiele ondergrond (de treeplank of straat) zet.

9. Persoonlijke beschermingsmiddelen

Als een arboknelpunt niet geheel weggenomen kan worden verstrekt de werkgever persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's) aan de medewerkers. Bij voorkeur worden medewerkers nauw betrokken in de keuze van het type PBM.

De werkgever zorgt door voorlichting en markering dat duidelijk wordt waar PBM's moeten worden gedragen en ziet erop toe dat medewerkers de PBM's daadwerkelijk en op een goede manier gebruiken. In de voorlichting is ook aandacht over het op de juiste manier dragen/inbrengen van de PBM's en hoe ze opgeslagen en gereinigd moeten worden.

Veiligheidsschoenen

Medewerkers dragen veiligheidsschoenen om de kans op letsel in een productieomgeving te verkleinen, zeker in de buurt van bewegingen van interne transportmiddelen. Een goede veiligheidsschoen in een pakstation beschikt over:

- een stalen of composietneus
- een antislipzool
- enkelbescherming

In een kratten- of palletwasserij is de veiligheidsschoen bovendien waterdicht.

Gehoorbescherming

In ruimten met een gehoorbelasting van meer dan 80 dB(A) is het verstrekken van gehoorbescherming aan medewerkers verplicht. Als het geluidsniveau hoger dan 85 dB(A) is, zijn medewerkers ook verplicht de gehoorbescherming te dragen.

Vaste medewerkers krijgen bij voorkeur op maat gemaakte (zachte) otoplastieken. Zorg voor een regelmatig lektest (bv jaarlijks) waarbij wordt nagegaan of de otoplastieken nog genoeg aansluiten.

Er zijn ook otoplastieken met ingebouwde, begrensde radio, waardoor medewerkers toch ook waarschuwingssignalen kunnen horen. Voor sommige medewerkers is de radio een extra stimulans om gehoorbescherming te dragen.

Bij tijdelijke medewerkers of medewerkers die maar af en toe aan geluid blootstaan, zijn oorkappen, of oorpluggen voldoende. Schuimproppen zijn minder geschikt.

Adembescherming

Verstrek zo nodig een P2-stofmasker met ventiel bij het schoonspuiten met perslucht van de (eiersorteer)machines. (Zie verder het onderdeel *Gevaarlijke stoffen*).

Persoonlijke beschermingsmiddelen bij het gebruik van reinigingsmiddelen

Raadpleeg het veiligheidsinformatieblad van de leverancier van het reinigingsmiddel voor de te dragen persoonlijke beschermingsmiddelen.

Persoonlijke instructies en bescherming / hulpmiddelen.

10. Arbobeleid

De Arbowet schrijft voor dat de werkgever een arbobeleid voert. Dat arbobeleid bevat de volgende elementen:

Tip: Zie [hier](#) voor de digitale zelfinspectietool van de Nederlandse Arbeidsinspectie: *“Is uw Arbobeleid op orde?”*

Preventiemedewerker

- Iedere werkgever wijst in het bedrijf één of meer preventiemedewerkers aan.
- Zijn er maximaal 25 medewerkers, dan mag de directeur zelf de preventiemedewerker zijn.
- In de RI&E van het bedrijf moet beschreven zijn:
 - het benodigde aantal preventiemedewerkers met hun uren,
 - hun taken en hun benodigde deskundigheid
- Minimale taken:
 - Meewerken aan de RI&E en uitvoering maatregelen
 - Adviseren aan en samenwerken met de OR en bedrijfsarts
- Zorg voor een opleiding van de preventiemedewerker, gericht op het opzetten van arbobeleid en op de arborisico's in het bedrijf.

Risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E)

- Iedere werkgever is verplicht regelmatig een RI&E op te stellen met daarin alle knelpunten op het gebied van veiligheid, gezondheid, werkdruk, ongewenst gedrag en arbobeleid
- En per knelpunt: de benodigde maatregelen
- Neem de te nemen maatregelen op in een plan van aanpak, met daarbij de persoon die zorgt voor de uitvoering en een termijn.
- De RI&E kan worden uitbesteed aan een externe partij, bv de arbodienst, maar kan ook door bedrijf zelf worden gedaan
- Belangrijk is dat werknemers worden betrokken bij de inventarisatie van knelpunten en werkbare oplossingen
- Bij meerdere arbothema zijn ook verdiepende RI&E's voorgeschreven. Dan moet de blootstelling gemeten worden of beoordeeld. Bv bij Geluid, gevaarlijke stoffen, fysieke belasting, werkdruk, ongewenst gedrag. Neem daarvoor contact op met een externe deskundige, zoals de arbodienst.

Bedrijfshulpverlening

- Werkgever stelt een bedrijfsnoodplan op, met daarin de stappen die gezet moeten worden bij alle denkbare calamiteiten (brand, ongeval, agressie-incident, gaslek, incident bij buurbedrijf e.d.)
- Daarnaast zorgt het bedrijf voor voldoende bedrijfshulpverleners (BHV'ers), zodat op alle momenten van de bedrijfstijd binnen enkele minuten deskundige bedrijfshulpverlening kan worden verleend
- De BHV'ers zijn door opleiding en oefening in staat om adequaat te reageren op alle incidenten uit het bedrijfsnoodplan
- Er zijn voldoende middelen en voorzieningen aanwezig voor EHBO, eerste brandbestrijding, alarmering en ontruiming.

Ongewenst gedrag

Dit betreft: agressie en geweld, seksuele intimidatie, pesten en discriminatie. Dit ongewenst gedrag kan plaats vinden door collega's en/of leidinggevenden onderling (intern) of door derden (extern).

Te nemen maatregelen tegen intern ongewenst gedrag

- gedragsregels
- informele klachtafhandeling
- deskundige, toegankelijke en onafhankelijke vertrouwenspersoon
- klachtenregeling met toegang tot een (externe) klachtencommissie

Te nemen maatregelen tegen extern ongewenst gedrag

- technische en bouwkundige aanpassingen
- huisregels voor bezoekers
- melding van incidenten

Te nemen maatregelen tegen ongewenst gedrag algemeen:

- voorlichting en instructies aan medewerkers en leidinggevenden
- opvang en nazorg na een incident
- sancties voor de daders

Tip: Zie [hier](#) voor twee digitale zelfinspectietools van de Nederlandse Arbeidsinspectie over ongewenst gedrag.

Melding en registratie van bedrijfsongevallen

- De werkgever meldt ernstige ongevallen meteen aan de Nederlandse Arbeidsinspectie. Dat is vereist bij ziekenhuisopname, blijvend letsel of overlijden. Bel hiervoor naar 0800-5151 of vul het [online meldformulier](#) in.
- Een ongeval dat leidt tot 3 dagen verzuim of meer moet het bedrijf vastleggen in eigen register. Het is aan te bevelen om ook kleinere ongevallen en bijna-ongevallen te registreren en te onderzoeken, zodat er van geleerd kan worden.

Aansluiting bij een Arbodienst

- Het bedrijf sluit een contract af met een arbodienst of met een zelfstandige bedrijfsarts
- Dit contract bevat minimaal de onderdelen zoals genoemd in het zogeheten Basiscontract. Zie [hier](#) voor meer informatie.
- Vraag de bedrijfsarts om haar/zijn bevindingen en aanbevelingen bij de aanpak van arbeidsomstandigheden en ziekteverzuim in het bedrijf.

Periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO)

- Iedere werkgever laat regelmatig de medewerkers een medisch onderzoek aanbieden, dat gericht op de risico's in hun werk.
- Bv:
 - een gehooronderzoek voor medewerkers die in lawaai werken,
 - een oogtest voor beeldschermwerkers,
 - een onderzoek fysieke belasting voor medewerkers die fysieke arbeid verrichten.
- Een PAGO wordt uitgevoerd door de arbodienst/bedrijfsarts. De arbodienst/bedrijfsarts geeft vooraf, op grond van de RI&E, ook aan welke PAGO-onderzoeken nodig zijn in het bedrijf.
- De individuele uitslag gaat naar de werknemer.

- De groepsuitslag gaat, anoniem, naar de directie.

PAGO wordt ook Preventief Medisch Onderzoek (PMO) genoemd, maar zo'n PMO is vooral op algemene gezondheidstesten gericht. En niet op de specifieke risico's in het werk, zoals de Arbowet voorschrijft.

Arbovoorlichting, -onderricht en toezicht

Werkgever stelt werkinstructies op en laat medewerkers doeltreffend informeren én trainen over:

- risico's in hun eigen werk
- de juiste manier om daarmee om te gaan
- Arbo-organisatie in het bedrijf (bv over arbodienst, preventiemedewerker, BHV)

De werkgever organiseert toezicht op naleving van de werkinstructies en het dragen van persoonlijke beschermingsmiddelen.